



מתיקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן בעל הישמח ישראל מאלכסנדר, הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק זצוק"ל בן האדמו"ר הזקן מאלכסנדר הרה"ק רבי יחיאל זצוק"ל, נלב"ע ביום כ"ט טבת תר"ע

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מסטריקוב זצוק"ל, על הרה"ח ר' אברהם כהן ז"ל שבימי בחורותיו היה באלכסנדר, והוא בנה את סוכתו של בעל הישמח ישראל זיע"א. הוא עלה למקום גבוה כדי להניח משם את הסכך על גבי הסוכה, ולפתע הוא מעד ונפל, ואיבד את הכרתו עד שהיה נראה ללא רוח חיים רח"ל.

האנשים שהיו שם רצו בבהלה להזכירו אצל הרבי הישמח ישראל, אך הרבי אמר להם שיניחו אותו ושלא יגעו בו. היה זה ביום ששי, ור' אברהם נשאר לשכב כך במקומו עד ליל שב"ק לאחר התפלה. הרבי הישמח ישראל נכנס לטיש, עשה קידוש, ואז שלח שיתנו לו ר' אברהם לטעום מהיין. ואכן מיד כשטפטפו לו לפה מעט מהיין, התעורר מעלפנו והיה לאדם בריא כאילו לא היה כלום...

לאחר שהתחתן ר' אברהם הנ"ל, בשנים הראשונות לאחר נישואיו, לא זכה להיפקד ל"ע בזרע של קיימא. פעם הוא נכנס לרבי הישמח ישראל עם קוויטעל וביקש שיזכה להיפקד כבר. הרבי הקדוש הסתכל בקוויטעל ואמר: איני מבין מה הוא רוצה, ער איז דאך שוין אַ גִּיהאַלְפֶּנְעֶר! [הרי הוא כבר נושע]... ר' אברהם לא הבין את כוונת הרבי, והמשיך לבקש שהרבי יברך אותו שיפקד כבר בזרע של קיימא. אך הרבי אמר לו: סע לביתך, אך מיד כשתזכה להיוושע תשלח לכאן הודעה...

עברה שנה, ולר' אברהם נולד בן זכר, אך חודש לפני כן הסתלק הרבי הקדוש בעל ה"ישמח ישראל" לגנוי מרומים, ועל כסאו הוכתר אחיו בעל התפארת שמואל זי"ע. ר' אברהם לא ידע מה לעשות, הוא מאוד רצה למלאות את בקשתו של הרבי זצ"ל להודיע לו מיד לכשיוושע, ולכן שלח מכתב לאלכסנדר להרבי בעל התפארת שמואל ובו כתב מה שהישמח ישראל ביקש ממנו לפני פטירתו, ושאל מה עליו לעשות.

החזיר לו הרה"ק התפארת שמואל מברק ובו כתב, שמצאו בכתביו של הישמח ישראל מכתב שכתב לפני פטירתו, והיה כתוב שם "כשיבוא לכאן אברהם כהן לבשר על לידת בנו, שידע איזה שם שיקרא לו..." ואכן קרא ר' אברהם לבנו ישראל יצחק, על שמו של הרבי הקדוש הישמח ישראל זיע"א.

הרבי הקדוש בעל הישמח ישראל, שעשרות אלפי חסידים מכל רחבי פולין נסעו אליו, התבטא פעם, שמצידו הוא היה מוכן לעזוב את הכל ולעלות לארץ ישראל אף אם יצטרך להשכיר את עצמו שם למלמד תינוקות, אלא שאינו יכול להפסיד את היו"ט שני של גלויות, ולכן הוא נמנע מזה...

ישועות שלא כדרך הטבע אצל הרבי הקדוש הישמח ישראל

מי הוא גדול הדור

השבוע נלמד בדף היומי (דף מ"ט ע"ב): "תנו רבנן, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם. לא מצא בת תלמיד חכם ישא בת גדולי הדור וכו'".

אחד מגדולי תלמידיו של הרבי רבי הירש מרימנוב זצוק"ל היה הרה"ק רבי יהודה צבי הרב מרוזלא [בנו של הרה"ק רבי משה מסאמבור, אחיו של הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זצוק"ל]. פעם היה רבי יהודה צבי בעיר אוגוואר והלך לבקר את המרא דאתרא רבי מאיר אייזנשטאט [המהר"ם א"ש, בעל האמרי אש]. ונשא ונתן אותו בהלכה ופלפל, והרב הזמין אותו לארוחת הצהרים.

בתוך הדברים שאל המהר"ם א"ש את הרב מרוזלא: מי הוא עכשיו גדול הדור בגליציה? ענהו הרב מרוזלי: הרבי רבי הירש מרימנוב. תמה המהר"ם א"ש ושאל: הלא

הרבי רבי הירש איננו למדן כלל? נענה הרב מרוזלא ואמר: "במחילת כבוד תורתו, הרב שכח את דברי רש"י...". כשתמה המהר"ם א"ש על דבריו, הסביר הרב מרוזלא ואמר: במסכת פסחים (ה"ל) למדנו "לא מצא בת תלמיד חכם ישא בת גדולי הדור", ומסביר רש"י שם: "גדולי הדור - אנשי מעשה וצדיקים..."

התיקון העצום ע"י היגיעה בתורה

בספר שיח שרפי קודש (שובבי"ם) מביא בשם מרן הגה"ק בעל האבני נזר מסוכטשוב זי"ע שפעם אחת דיבר בשולחנו הטוהר אודות ימי השובבי"ם ואמר שמבואר בזוהר הקדוש שמי שעוסק בתורה ומבדר הלכה מסויימת, גם הוא עצמו נעשה מבורר. והסביר מרן הגה"ק, שעיקר תיקון ימי השובבי"ם הוא לברר בו את הטוב מהרע, ועל ידי היגיעה והעמל שאדם מתייגע בהלכה, על ידי זה הוא מברר גם בו עצמו את הטוב מהרע.

וכדי להבין היטב את דבריו הקדושים נביא מה שהובא בשמו בספרו נאות הדשא (פר' חוקת) בענין זה. וז"ל: "שהתורה אינה נגלית שיהיה האדם יכול ללמוד בלי יגיעה, רק חייב ליגע כדי לברר ההלכה, להסיר ממנה הקושיות והספיקות, והן הספיקות המעלימות את ההלכה. וצריך ליגע מאוד להסיר הקליפות מההלכה, וכפי שמסיר האדם הקליפות מההלכה, כן הוסרו הקליפות מהאדם, ועל ידי זה נפתח לב האדם לכנוס בו דברי תורה, והבן".

בעולם הבא נבין הכל

השבוע נלמד בדף היומי (דף ב' ע"א): "לא כעולם הזה עולם הבא - העולם הזה על בשורות טובות אומר הטוב והמיטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, לעולם הבא כולו הטוב והמיטיב".

מביא על כך בעל הנודע ביהודה זצ"ל בספרו הצ"ח, ששמע בילדותו מפי "הרב החסיד המוכיח הגדול המפורסם

מוהר"ר אפרים רישר זצלה"ה מגיד דק"ק בראד", לפרש את דברי הגמרא הנ"ל, לפי שמעליו לא תצא הרעות ואין דבר רע בא מהקב"ה והכל הוא לטובה, ואפילו הפורענות שבאה על האדם אינה רעה, אלא טובה היא לזכך אותו להכניע יצרו הרע ולטהר הנשמה שיזכה לעולם שכולו טוב, אלא שהאדם בעולם הזה אינו מבין הדבר לאשורו ונדמה בעיניו כאילו היא רעה, כמו החולה שעושין לו תחבושת ויש לו יסורים, והחולה השוטה צועק להסיר התחבושת, אבל החכם סובל בשמחה. כמו כן יסורי הרשעים הם תחבושת. אמנם לעתיד לבוא, שנזכה לזה במהרה, יראה האדם ויבין מהו הטוב האמיתי, ואז יודה לה' גם על מה שהיה נדמה לו כרעה, וכמו שנאמר בישעיה (י"ב א) "אדך ה' כי אנפת בי", שביום ההוא יתן הודאה לשעבר על שנתאנף בו הקב"ה לפי שעה כדי להיטיבו באחריתו.

זה כוונת המאמר, "בעולם הזה על בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת", שסובר האדם שהוא מצד מדת הדין. "לעולם הבא כולו הטוב והמיטיב", פירוש שאז יראה למפרע שהכל מידה טובה וראוי לו לברך על הכל הטוב והמיטיב.

מרן הגאון האדיר רבי נתן גשטעטנער זצוק"ל בספרו "להורות נתן" (פרשת ראה) מביא פירוש זה, ומבאר בדרך זו את הפסוק בפרשת ראה: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", שכתב על זה בדעת זקנים מבועלי התוספות: "נותן לפניכם היום. בעולם הזה הם ברכה וקללה, אבל לימות המשיח כולם ברכה". ולכאורה צריך להבין את דבריהם של בעלי התוספות. אלא הכוונה היא כאמור, שמה שאנו רואים שיש ברכה וקללה, זה אינו אלא היום בעולם הזה, אבל לעולם הבא לימות המשיח, אז יבינו שגם הקללה הייתה לברכה שעל ידי זה יטיבו את דרכם, ומפי עליון לא תצא הרעות כי אם הטוב והמיטיב.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ג' אלול תשע"ג, פסחים דף ב')

חשיבות לבישת בגדי שבת ביר"ט שני בארץ ישראל

השבוע בדף היומי (בדף ב' ע"א) נלמד אודות חומרת העבירה והעונש הגדול על עשיית מלאכה ביר"ט שני של גלויות.

מרן הרבי הקדוש רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמרנא זצוק"ל, שהיה קדוש עליון, והיה רבי לאלפי חסידים, כותב בספרו הקדוש "זוהר חי" (פירוש על זוהר הקדוש) בפר' פנחס (דף ר"ד) דבר מבחיל על הרעיון, וכך הוא כותב: "שאם יסכימו חכמי ארץ ישראל לעשות יו"ט שני כמו שעושים בגולה, יהיה בזה קירוב הגאולה!"

ואכן בהרבה חצרות חסידים בארץ



מיני מתיקה

ישנו ביטוי מפורסם משיגרא דלישנא: "איש טוב מבשר טוב", המיוסד כנראה על לשון הפסוק בשמואל ב' (י"ח כ"ז): "איש טוב זה וְאֵל בְּשׂוֹרָה טוֹבָה בְּוֹא". וחשבתי לבאר בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, על פי מה שאמרו חז"ל אין טוב אלא תורה, ש"איש טוב" הכוונה לאיש שדבוק בתורה. מי שקשור כל כולו לתורה, הוא תמיד רואה את הטוב, והוא תמיד מבשר רק טוב כי הוא מונח בטוב, כי הוא שקוע בטוב. יהודי שלא עליכם אינו קשור לתורה ואין לו כל שייכות לתורה רח"ל, יש לו טענות על ההנהגה של בורא עולם, וכעין מה שאמר אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זי"ע על המשנה "כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו", שהפירוש הוא – כל הנגעים שאדם רואה חוץ, כלומר אצל אחרים, הכל הוא – מנגעי עצמו, הכל בא בגלל שהוא לא תיקן מה שהוא צריך לתקן. ולכן הוא לא מגיע להיות מבשר טוב...

ישראל נהוג ללכת בבגדי שבת ביו"ט שני של גלויות, לכבוד אסרו חג ולכבוד בני ישראל אחיהם שבגולה. ומרן הרה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זצוק"ל היה מאוד משבח מנהג זה שלובשים בגדי שבת. מנהג נוסף מובא בספר 'זכרונות אליהו' להגר"א בשם רב העיר תברון, ששמע מפי הזקנים של עיר"ק חברו, שנהגו שלא לעשות מלאכה באסרו חג, "ואם ימצא בן אדם שפתח חנות, הרב המו"צ היה מכריח אותו לנעול החנות. וגם אני הכרחתי קצת בני אדם שפתחו החנות באסרו חג לסגור, וכן אסרתי המלאכה על הנשים".

נסיים עם הנהגתו הקדושה של מרן פאר הדור החזון איש, שיש לי הזכות להיות קריו על שמו, שהקפיד מאוד שלא לעשות מלאכה דאורייתא ביו"ט שני של גלויות בארץ ישראל.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ה' אלול תשע"ג, פסחים דף נ"ב)

סיפור מרטיט אודות עריכת סעודת ברית

בעבר הבאנו מאמרים הלכתיים אודות עריכת סעודת הברית (ראה לעיל בגליון 25 ובגליון 31 במדור אליבא דהלכתא), האם ניתן לערוך סעודה חלבית או שצריכים לתת דווקא בשר בסעודה. בקשר לכך סיפר לי ידד נפשי הרב החסיד רבי אברהם חיים מלאכי שליט"א ראש מערכת דברי אלקים חיים דחסידי ראחמיסטריווקא סיפור מופלא, שהוא שמע אותו כמה פעמים מבעל המעשה. וכך סיפר:

היה זה בחודש אב תשע"ט. אברך נכנס אל כ"ק מרן הרבי מרחמיסטריווקא שליט"א בירושלים וסיפר שהוא עושה ברית לנכד. תוך כדי שיחה עם הרבי, שאל הרבי את האברך – שהוא אמריקאי במקור – איך נהוג באמריקה בענין עריכת סעודת ברית. סיפר הלה שבארה"ב נוהגים לתת כמה צלחות גבינה וכמה סנדוויצ'ים, והציבור לוקח לעצמו קצת מהכיבוד הביתה, וזאת מפני שכולם ממיהם לעבודה, וגם אינם רוצים לאכול בשר בבוקר. כששמע זאת האדמו"ר, התקשה להאמין וביקש לקרוא לאברך שהגיע מארה"ב לבקר בארה"ק, ושאלו האם אכן כך נהוג שם, שנותנים בברית סעודה חלבית והציבור לוקח והולך. אישר האברך השני שאכן כך נהוג, וכך גם הוא עשה בסעודות הברית של בניו.

נענה האדמו"ר ואמר: כשנותנים סעודה דשינה ומשביעה, הרי המשתתפים מברכים את בעל השמחה בלב שלם, והילד מתברך בכל מילי דמיטב, אולם אם אין נותנים סעודה כזאת, הרי מפסידים את הברכות...

אמר הרבי לאותו אברך, שיחזור ויעשה סעודות ברית לבניו, ויראה שיהיה שם מנין לפחות בסעודה, ויגיש בסעודה דגים טעימים, בשר בהמה עשיר, ויין משובח, וישירו זמירות של ברית מילה, והציבור יברך את האב ואת הילד בלב שמח. כך יעשה כמה פעמים, עבור כל הבנים שלו, ובכל פעם יודיע למשתתפים עבור איזה בן הוא עושה כעת את הסעודה, 'פלוגי בן פלוגי', ועי"ז יתברכו בניו בכל הברכות, ולפני ברכת המזון יאמרו 'נודה לשמך בתוך אמוני', ובסוף ברכת המזון יאמרו 'הרחמן' לברית מילה.

ועוד הוסיף הרבי ואמר, שהגשת דגים בסעודה היא סגולה שהילד ילמד גמרא, הגשת בשר בקר היא סגולה שילמד תוספות, והגשת יין היא סגולה שידע ללמוד מהרש"א!

ואכן כך עשה אותו אברך, הוא הזמין שש סעודות במשך כמה ימים, סעודה בבוקר וסעודה אחה"צ [מפני שכבר מיהר לחזור לחו"ל], הסעודות היו עשירות, והוגש שם דגים, בשר בקר ויין, המשתתפים שרו זמירות, ואמרו 'נודה לשמך' ו'הרחמן', וכולם בירכו את האב ואת בניו בשמם המלא, ואף אני בעצמי השתתפתי בחלק מהסעודות. גם הרבי בעצמו היה מעורב בכל סעודה, והתעניין בדיוק היכן הוא הזמין את האוכל וכי'.

לפני כחודשיים הגיע אותו אברך שוב לירושלים, ומיד כשהוא נכנס לרבי, שאל אותו הרבי: ומה היה בסעודת הברית שלך עצמך? הוא כמובן לא ידע לענות, אך לאחר בירור הוא נכנס שוב לרבי ואמר שגם סעודת הברית שלו היתה חלבית. אמר לו הרבי שיערוך שוב סעודה בשרית נוספת עבור עצמו, ואכן שוב נערכה סעודה עשירה ורחבה במעמד עשרה אנשים שבירכוהו בכל הברכות.

לאחר מעשה מצאתי סיפור כעין זה על כ"ק מרן המהר"ד מבעלזא זצוק"ל. וכך היה מעשה כפי שסיפר כ"ק מרן אדמו"ר מנאראל זצוק"ל: בימי מלחמת העולם הראשונה גלה הרבי הקדוש מהר"ד מבעלזא להונגריה. בתום המלחמה, כשחזר הרבי לגליציה, התעכב למשך שנתיים בעיר הולושיץ, עד שתיקנו את ביתו שנהרס במלחמה. אנשים רבים שיחרו לפתחו וביקשו את ברכתו, ומכל האיזור באו להלושיץ להזכיר את עצמם לישועה ולברכה. בין הבאים היה יהודי מרוסיה שנכנס לרבי וביקש ברכה עבור בנו שיהיה לו חשק ללמוד תורה. שאל אותו הרבי אם הוא עשה סעודת ברית לילד. לאחר מחשבה נזכר האיש שמכיון שהתקשה באותה תקופה מבחינה כלכלית, הוא לא ערך סעודה לבנו כלל, אלא חילק מעט י"ש בבית המדרש לשתיית לחיים לאחר הברית.

נענה הרבי מבעלזא ואמר לו: "כשעורכים סעודת ברית ושרים שירות ותשבחות באזני הרך הנימול, הרי זו סגולה שיהיה לו בעתיד חשק ללימוד התורה הקדושה. ולכן, כשתגיע הביתה, תאסוף מנין אנשים ותערוך להם סעודה במקום סעודת הברית, וישירו בסעדה שירות ותשבחות, וכך יזכה בנך להתקרב לתורה הקדושה".

ועוד אמר הרבי הקדוש מהר"ד מבעלזא זצוק"ל: סגולה שהילד יגדל לתלמיד חכם – לתת בשר בקר בסעודת הברית!

יעזור השי"ת שכל אחד יזכה לראות נחת מכל אחד מיוצאי חלציו, ויתברכו כולם בכל מילי דמיטב, אמן.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד מערכת הגליון החשוב 'מתיקות הדף היומי'

א גוט יאר, הרב קובאלסקי שליט"א

מיר ליינען די גליון אין "מעין עולם הבא" (-קובץ גליונות שבועיים המופיע בארה"ב באופן קבוע) יעדע וואך, עס איז ממש א מעין עולם הבא, הערליך, געשמאק, שיינע ענינים, ממש א קורת רוח. א יישר כח פאר די הערליכע מאמרים וואך איין וואך אויס.

הק' יעקב

מאוצרות הפרשה

כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון (א' כ"ב). הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זי"ע סיפר שבצעירותו מיד לאחר נישואיו החל להתעסק במסחר והיה הולך מכפר לכפר עם מרכולתו, ונמזה התפרנס. פעם אחת בדרך הליכתו התיישב בדעתו, האם זוהי תכלית ביאתו לעולם לבלות את ימיו במשא ומתן?!... ואז עלה בדעתו פירוש הפסוק "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון", שהכוונה היא כך, שכל בן זכר צריך להשליך את עצמו לתורה שנמשלה לים, ואם תאמר אם כן ממה נחיה ואין נתפרנס, על זה אומר הפסוק "וכל הבת תחיון", דהיינו שאשתו תעסוק במשא ומתן והיא תפרנס את בני הבית. ומיד הוא חזר על עקבותיו ושקע בלימוד התורה, ואשתו הצדקנית קיבלה באהבה את עצתו, כשהיא משמשת כעזר וסיוע לבעלה הצדיק.

נקודה למחשבה:

הרה"ק רבי יחזקאל מקוממיר זצוק"ל היה מבאר הלשון "ברוך עושה בראשית", על פי מה שאמרו חז"ל, שהקב"ה אומר פתחו לי פתח כחדו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם. ועל זה אנו אומרים, שגם הבראשית, גם הפתח שהאדם פותח כביכול מעצמו, גם את זה עושה הקב"ה...

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661